

Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ
ТИЖНЕВИК
TYGODNIK
UKRAIŃSKI
UKRAINIAN
WEEKLY

Рік LXXVIII № 37 (3448) Варшава, 17 вересня 2023 року, Ціна / Cena 5 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254 Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Фото Павла Лози

Новий навчальний рік. с. 2

Історія цієї виставки не завершена. с. 8

Літня школа традиції на Підляшші. с. 10

Перемишль

Павло ЛОЗА

Фото автора статті та із фейсбук-сторінок шкіл

Новий навчальний рік

У Польщі учні шкіл, де вчать українську мову та проводять навчання предметів українською, розпочали новий навчальний рік. Цього року тут буде вчитися більше дітей, ніж минулого.

У Комплексі шкіл з українською мовою навчання ім. Лесі Українки в Бартошицях навчальний рік почався з оптимальною кількістю учнів – 115. До нульового класу прийшло 14 дітей, у початковій школі навчається 14 осіб (загалом у восьми класах – 101 учень).

– Близько 40 дітей є громадянами України. З них 30 – це ті, хто прибув, коли почалася повномасштабна війна в Україні. Постійна рулетка – одні батьки віддають нам дітей, інші забирають і повертаються в Україну, – розповідає директорка школи Любомира Тхір. 3 березня 2022 року до школи прийшло приблизно 80 учнів з України. Траплялося, що деякі з них поверталися додому через три місяці.

– У 2022/2023 навчальному році в нас було найбільше дітей. У класах мали понад 20 учнів, тоді як у попередні роки їх було до 14 осіб. Очевидно, що будівля школи – не повітряна куля, вона не розшириться. Але зараз маємо оптимальну кількість дітей у класах – до 16, – додає директорка.

У школі навчається приблизно 80 дітей нацменшини: переважно з Бартошиць та навколишніх сіл.

У сусідньому Ґурові-Ілавцецькому до першого класу початкової школи прийняли 11 учнів (у всіх класах їх – 69), а до першого класу ліцею прийшло 42 особи (загальна кількість – 139 ліцеїстів).

Початкова школа у Бартошицях

Ґурово-Ілавцецьке

– У ліцеї маємо трішки більше учнів, ніж минулого року. Думаю, що, як і в минулі роки, до нас приєднається ще хтось. У старших класах – більшість учнів із меншин. Є кільканадцять учнів, які раніше навчалися в початковій школі в Ґурові, але є багато з-поза меж міста, – розповідає директорка школи Марія Ольга Сич.

Серед учнів – молодь не лише Вармінсько-Мазурського воєводства, а також з Гданська чи Старгарду.

– Можливо, ми матимемо учня навіть із Кракова, – додає директорка.

Зовсім непогано й у Перемишлі, якщо говорити про початкову школу. Цього року в нульовому класі «шашкевичівки» – 16 дітей, у першому класі початкової школи – 24 (усього – 180 школярів).

Ще перед канікулами колишній директор Петро Піпка (зараз школою керує Йоанна Баран) сказав, що у першому класі ліцею може бути мала кількість учнів, тому що перед закінченням минулого навчального року з 24 колишніх восьмикласників ліцей відзначило першим у системі всього четверо учнів. Зараз у першому класі ліцею навчається 7 осіб (загальна кількість ліцеїстів – 44).

У Білому Борі середня школа нараховує 80 учнів. У початковій – 75 дітей, з яких 7 навчається в першому класі. До нульового класу прийшло двоє нових учнів. До першого класу ліцею зараховано 18 ліцеїстів.

– Така кількість, яку маємо зараз, – непогана. Проблема лише в тому, що у нас немає свого гуртожитку, – зізнається Андрій Дрозд, директор початкової школи ім. Тараса Шевченка в Білому Борі.

Зараз частина восьмикласників мешкає в українському гуртожитку на вул. Дворцовій, де живуть ліцеїсти. Для молодших учнів школа оплачує місця в іншому гуртожитку в Білому Борі.

– Це трохи обтяжує нас фінансово, бо це кошти зі шкільного бюджету. Якось мусимо дати раду, – заявляє директор.

Є також учні, які приїжджають з інших місцевостей, наприклад, з Мендзибожа. Дирекції вдалося організувати транспорт, щоб діти могли приїхати на уроки й опісля повернутися додому. Нагадаємо, що початкова школа в Білому Борі вже кілька років діє під управлінням Фонду розвитку демократії, освіти, культури та активізації «DEKA».

У Комплексі шкіл ім. Богдана-Ігоря Антонича в Лігниці цього року також зросла кількість учнів. Перший клас початкової школи нараховує 18 учнів (загалом у школі – 150 дітей), а в першому класі ліцею – 24 учні (загальна кількість учнів ліцею – 78).

– Близько 40% учнів є представниками нацменшин. Це трохи більше, ніж рік тому, – каже директорка Ева Боньдос. Цього року основною проблемою є відсутність у школах міста місць для учнів, які тільки починають навчання.

– Минулого року до школи прийшли діти семи- та шестирічні. Цього року знову схожа ситуація. Тому бракує місць для дітей, які тільки починають навчальний етап, – пояснює директорка. Також є учні з України, які приїжджають до Польщі через війну.

– Тому батьки постійно шукають місце. І ми хочемо, щоб жодна дитина не залишилася без піклування. Є труднощі, але ми шукаємо в нас місця, – додає Ева Боньдос.

Учні та вчителі білобірської школи

Існує ще одна тема, яку необхідно згадати щодо Лігниці. У серпні з будинку школи зникла інформаційна табличка українською мовою.

– Мешканці Лігниці повідомили нам, що це не офіційна табличка. Ми почали аналізувати документи, нормативні акти, закони й не знайшли можливості повернути її на місце, – пояснює директорка. – Виявилось, що у випадку нашої школи вона не функціонувала як офісна табличка.

– Я знаю, що можливість встановлення такої таблички пов'язана зі статусом школи. Це можливе для шкіл «з українською мовою навчання». Але наша школа такого статусу не має. Документи свідчать, що уроки української мови як мови меншини, історії та культури України функціонують у нас як додаткові заняття, – пояснює директорка, водночас додає, що дирекція шукає відповідного до законодавства розв'язання, щоб табличку можна було повернути.

– Я знаю, що така табличка є важливим елементом історії, вона має емоційну цінність, пов'язану з цим місцем. Я дуже хочу, щоб її повернули на належне місце, – запевняє Ева Боньдос. ●

Свято в Журавцях на Томашівщині

23 вересня відбудуться святкові заходи в Журавцях (Люблінське воєводство). У межах святкування проведуть літургію в місцевій святині (колишній греко-католицькій церкві Воздвиження Чесного Хреста), а після відслужать панахиду на кладовищах.

Журавці – це село в Томашівському повіті. До війни тут мешкало понад дві тисячі українців. Пізніше частину мешканців депортували в Україну. У 1947 році під час акції «Вісла» тих, хто залишився, вивезли на північні землі Польщі.

Під кінець вересня кожного року сюди приїжджають колишні жителі Журавців та їхні нащадки (переважно з Мазурів та Львівщини), щоб раз на рік помолитися в рідній церкві та відвідати своє село. У 2012 році відбулось відзначення 100-ліття місцевої святині.

До свята також відбудеться прибирання кладовищ. Про це протягом років дбає Мирослава Джурко (багаторічна організаторка поїздок до Журавців), батько якої походить із цього села.

Благодійний концерт «Подаруй життя»

14 вересня (19:00) музичний гурт «Гаразд», Христина Груховська «ТУНКА» та українська молодь Гданська запланували благодійний концерт. У програмі – патріотичні пісні та авторські вірші. Під час концерту відбудеться благодійний збір для Збройних сил України. Ціллю збірки є купівля для військових спеціальних катетерів для введення лікарських препаратів. Також триватиме збірка необхідних медичних засобів (бандажі, кровоспинні бинти, самоклеючі бинти, м'які ноші), які будуть передані на фронт. Концерт відбудеться в Гданську за адресою: Akсамitna 4a (українська Домівка в Гданську).

Презентація польського перекладу віршів Григорія Чубая

14 вересня (18:00) в Українському домі у Варшаві заплановано презентацію польського перекладу збірки віршів Григорія Чубая під назвою «Niech odejdą z niczym». Це перше неукраїнське видання творчості львівського поета окремою книжкою. До нього ввійшли вірші з чотирьох книжок письменника: «Постать Голосу», «Вертеп», «Плач Єремії» та «Світло і сповідь». Авторами перекладу є польський поет і прозаїк Мілош Валігурський та історик й україніст Мацей Пйотровський. Під час зустрічі відбудеться обговорення книжки, а після буде можливість придбати примірник.

XXVI Дні української культури в Щеціні

26 серпня у Щеціні відбулися XXVI Дні української культури.

Цьогорічний захід відвідав особливий гість – гурт «Козацькі забави». Він брав участь у першій едиції українського заходу. Цього разу гурт виступив у дещо зміненому складі, але, як завжди, жваво, з великою енергією та гумором.

Як зазначив у дописі на своїй фейсбук-сторінці Іван Сирник, голова Щецінського відділу Об'єднання українців у Польщі, організація заходу під час війни викликала в нього «змішані почуття».

«Сьогодні я знаю, що це потрібно було зробити, подарувавши нашим гостям з України промінь надії. Надії на швидку перемогу й повернення додому, у свої сім'ї. Дякую за концерти спонсорам. Дякую артистам і вам усім, хто був із нами», – написав Іван Сирник.

Концерт, що організував Щецінський відділ ОУП, відбувся у співпраці з Фондом «Просвіта» та Замком поморських князів у Щеціні.

Фото з фейсбук-сторінки Щецінського відділу ОУП

«Сплетіння» у Щеціні

25 серпня в Національному музеї в Щеціні відбулася презентація книги під назвою «Сплетіння – про українців із Польщі. Розмови з Петром Тимою». Зустріч проведено в унікальному місці – у Центрі діалогу.

Гостями зустрічі були Іза Хруслінська та Петро Тима, а модераторкою розмови – д-р Магдалена Семчишин.

Презентацію книги організував Щецінський відділ ОУП у межах проекту «Розкинуті фрагменти – депозити пам'яті 5.0», співфінансованого відділенням департаменту соціального співробітництва Маршалківського управління Західнопоморського воєводства.

Великий концерт у Європейському центрі солідарності в Гданську

24 серпня в Гданську відбулася низка заходів до Дня Незалежності України. Спершу в греко-католицькому храмі св. Варфоломія було проведено святу літургію за перемогу та мир в Україні. Після молитви присутні поклали квіти біля пам'ятника князю Володимирі Великому, що розташований біля святині. Там прозвучали офіційні привітання й промови, потім відбувся Марш свободи від пам'ятника князю Володимирі до площі Солідарності. Ще однією подією з нагоди відзначень українського свята у Гданську був концерт в Європейському центрі солідарності. У межах події зі сцени прозвучали твори видатних українських поетів та сучасні пісні. Серед артистів були Артем Фурман, Андрій Шимбра, Богдана Радченко, Оксана та Андріана Галешук, музичний гурт «eLove», український хор «Вирій» GAK Gama, дитячий ансамбль «Крила України», Віра Холод'юн-Дуда, Студія

танцю «MAKSYMUS», команда «Об'єднанні» з Гданська та Христина Груховська «TYNKA».

Організаторами заходів виступили консул України в Гданську Олександр Плодистий, Поморський відділ Об'єднання українців у Польщі та «TYNKA». Партнером події був Європейський центр солідарності.

Фото з фейсбук-сторінки Домівка Гданськ (авторка Анастасія Нікіфорова)

XVIII Зустріч культур у Кошаліні

19 серпня на ринковій площі Кошаліна відбулася чергова – вісімнадцята – Зустріч культур. Захід організував Кошалінський відділ Об'єднання українців у Польщі спільно з організаціями, які представляють німецьку, ромську та кашубську меншини.

Основним пунктом програми заходів були музичні концерти, які мали на меті познайомити мешканців міста та туристів із культурою й традиціями національних меншин, що проживають у місті та Середньому Помор'ї. У концерті взяли участь гурти, котрі представляють українську, німецьку, ромську, кашубську та польську культури. Українська музика прозвучала у виконанні гурту «Гайдамаки» з Києва. На сцені також виступили ромський гурт «Sumnakuna Drom» зі Щеціна, Кашубський ансамбль пісні й танцю «Битув» із Битова та «Dreilinden» із Рацибожа, який представив німецьку культуру.

Цього року також були стенди з українськими та кашубськими народними костюмами й художніми виробами, а також спеціальна зона з розвагами для дітей та їхніх батьків. Також можна було спробувати національні страви.

Фото з фейсбук-сторінки Романа Біласа

Концерт до Дня Незалежності України в Ольштині

25 серпня в Ольштині відбувся благодійний концерт із нагоди святкування 32-ї річниці відновлення незалежності України.

За словами організаторки заходу, голови Співки жінок України «Два крила» Тетяни Ревенко, мета концерту – вшанувати пам'ять жертв війни та привітати всіх українців, які могли б відчувати себе під час концерту хоча б на деякий час, ніби вдома.

Концерт тривав 3 години, було 36 виступів. Звучав гімн України у виконанні хору греко-католицької парафії, а також виступали професійні артисти й аматори, дорослі й діти. Співорганізаторами заходу стали представники Федерації соціальних організацій Вармінсько-Мазурського воєводства FOSa.

– Велика зала Аули імені Анни Василевської в Ольштині – це завжди виклик для організаторів різних заходів, – зазначив президент Федерації Бартоломей Глушак. – Я часто був тут на інших зустрічах. І коли приходить мало гостей, то з'являється відчуття, що людям це непотрібно. А на це свято прийшло понад 400 людей. Не залишилося вільних місць, і чимало гостей мусили дивитися концерт стоячи. Українці зараз потребують відчуття єдності. І цей концерт – чудова нагода, щоб зустрітися й відчувати свою приналежність до потужної української спільноти.

Він розповів, як з початком повномасштабної російсько-української війни кілька громадських організацій Вармінсько-Мазурського воєводства почали реалізовувати спільні проекти, обмінюватися інформацією, щоб підтримувати біженців та відправляти гуманітарну допомогу в Україну:

– Дізнавшись про потреби українських родин, ми почали реалізацію кількох проектів. Один із перших – «Кафе Україна». Це безплатні курси польської й англійської мов, інформаційна підтримка, опіка над дітьми, допомога в пошуку роботи (написання резюме, нострифікація дипломів, переклад документів), вишивання, інтеграційні зустрічі. Пізніше люди мали можливість отримати безплатні консультації психолога, юриста, дієтолога та інших експертів.

За словами Бартоломея Глушака, з фондів Євросоюзу заплановано й надалі надавати гроші на програми підтримки біженців. Зокрема, це проєкт Європейського фонду для Вармії й Мазур, що буде реалізовано за допомогою Маршалківського управління в Ольштині.

Під час концерту збирали гроші на медичне обладнання та укомплектування автівки швидкої допомоги, яку потребують у Бахмуті військові лікарі. Збір грошей організували Ярослав Гоцинський, Іван Галушка, Анна та Андрій Фаранчуки, Стефан Мельник, Павло Герчак.

Тетяна БАКОЦЬКА

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

ПОДІЇ ТИЖНЯ

Підготувала Тетяна ДАНЮЧЕНКО

Чи дійсно загинув Прігожин?

23 серпня у Тверській області російської федерації сталася авіакатастрофа – розбився невеликий приватний літак Embraer Legasy, що належав ватажку ПВК «Вагнер» Євгенію Прігожину. Усі десять осіб, що були на борту, а серед них і троє людей з команди літака, загинули. Це сталося рівно через два місяці після замаху на Москву, що його очолює Євгеній Прігожин.

Перед катастрофою літака очевидці чули два сильні хлопки, після чого в судна відвалилося крило і стабілізатор, які впали недалеко від занедбаної ферми в селі Куженкіно, що розташоване за 50 кілометрів від резиденції російського президента владіміра путіна на Валдаї. За одними даними, літак було збито вогнем із російського ППО, за іншими – відбувся теракт на борту.

В Росії заявили, що в літаку був сам Євгеній Прігожин та його заступник Дмитрій Уткін. Прігожин 23 серпня дійсно вилетів у Росію з Африки, де він перебував після втечі з «вагнерівцями» до Білорусі.

Однак досі існує невпевненість, чи дійсно та людина, що загинула в катастрофі, є Євгенієм Прігожиним. Так, представник Головного управління розвідки Міністерства оборони України Андрій Юсов каже: «Наразі на 100% ми можемо говорити про підтверджену загибель Уткіна і ще деяких пасажирів. Щодо Прігожина, скажімо так, наразі ще не всі питання закриті». Він зазначає, що українській розвідці ще потрібен час, аби достовірно підтвердити факт загибелі Прігожина.

Щодо причини катастрофи, то експерти переважно схилиються до думки, що владімір путін таким чином помстився за припинення замаху і віддав наказ знищити керівництво ПВК «Вагнер». Цю тезу опосередковано підтверджує і Юсов: «Що стосується організаторів, давайте подумаємо, кому це ще може бути вигідно? Я думаю, що тут, в принципі, все достатньо очевидно».

Рустем Умеров –
новий голова Міноборони

5 вересня Верховна Рада України ухвалила рішення звільнити Олексія Резнікова з посади міністра оборони, а на його місце президент Володимир Зеленський вніс кандидатуру Рустема Умерова, ексголови Фонду державного майна. 6 вересня ВРУ схвалила його призначення на посаду очільника Міноборони.

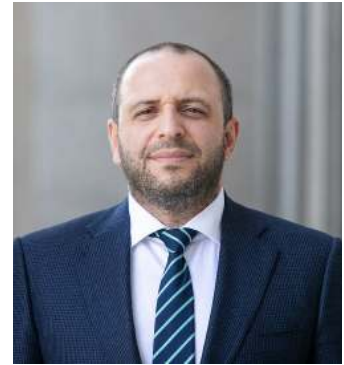
Розмови про відставку Резнікова точилися вже дуже давно. Показавши себе як чудовий дипломат, він, однак, не зміг побороти корупцію, що існує в МО. Зокрема, дуже голосними стали справи про «яйця по 17 гривень» та «зимові-літні куртки» для військових. Зазначається, що

Резніков не зміг побудувати робочу систему контролю за закупівлями зброї і тилового забезпечення – це і є фундаментальна причина його відставки.

Однак в цілому Міністерство оборони показало добру динаміку в налагодженні процесів постачання зброї та перемовин із Заходом. Так, народний депутат Ярослав Железняк після розгляду у ВРУ відставки міністра оборони опублікував у своєму телеграм-каналі деякі цитати, що свідчать про роботу відомства під керівництвом Резнікова:

- Військова допомога досягла 100 млрд доларів.
- За пів року зробили запаси 200 тис. бронешилетів, 150 тис. шоломів. Поставили 1,5 млн зимової форми, 2 млн літньої форми.
- На озброєння прийнято більше 200 зразків західної зброї.
- «Ми розбудили безпековий аспект в Євросоюзі. Ми донесли європейській безпеці».
- Час прийняття в експлуатацію скоротився з 2-3 років до 3-4 тижнів.
- Прийняття в експлуатацію більше 30 моделей українських дронів.
- «Не всі країни НАТО досягли того рівня, на якому ми зараз є».
- На фініші реформа закупівель. Агенція по ресурсно-му забезпеченню має показати результати у жовтні.
- Відбувається реформа Військово-лікарських комісій (ВЛК).

В лютому 2023 року Володимир Зеленський говорив про заміну міністра як про річ загальною вирішену, однак до реальної відставки глави Міноборони минуло сім місяців. Весь цей час влада шукала заміну Резнікову. Спочатку президент розглядав кандидатуру Кирила Буданова, керівника Головної розвідки МОУ, який подобається Зеленському через сміливі операції, котрі втілює в життя ГУР. Буданов остерігався нового призначення, але прямо відмовляти президенту не хотів. Однак якби керівник ГУР очолював Міністерство оборони, то Резнікова все одно залишили б у Кабміні. Позицією, на яку він радо погоджувався, була посада міністра юстиції. Резніков бачив себе у Мін'юсті завдяки серйозному бекграунду в юридичному бізнесі. Натомість чинного міністра юстиції Дениса Малюську мали б відправити послом у Нідерланди. Однак цього не відбулося, в Офісі президента вирішили поставити Резнікова головою Міністерства з питань стратегічної промисловості, проте не попередили самого Резнікова – тож він заявив у ЗМІ, що якби й отримав таку пропозицію, то відмовився б від неї. Наступна ідея була призначити міністром оборони віцепрем'єра з відбудови Олександра Кубракова. І хоча у Зеленського відбулося кілька раундів переговорів із ним, призначення не відбулося. Після Кубракова президент ще обдумував призначення в МОУ чинного міністра стратегічних галузей промисловості Олександра Камишіна.

Рустем Умеров
Фото з Вікіпедії

Однак, зрештою, в Офісі президента зупинилися на кандидатурі Рустема Умерова. Він став компромісною кандидатурою, яка змогла задовольнити всіх: Зеленський бачить у ньому менеджера, прозахідні активісти – людину з репутацією, керівник ОП Андрій Єрмак – того, хто не зачепить важливих для глави Офісу двох заступників у Міноборони.

Формально у політику Умеров прийшов як депутат від партії Святослава Вакарчука «Голос». Але партійна належність у депутата завжди корелювалась із його участю в житті Меджлісу кримських татар. Умовно кажучи, Умеров був одним із тих делегатів, яких кримськотатарський провід намагається інтегрувати в різні партії, щоб ефективніше захищати інтереси свого народу. Рустем Умеров також має зв'язки із Саудівською Аравією та турецьким істеблшментом, зокрема особисто знайомий із президентом Ердоганом і має прямий контакт з правою рукою президента Туреччини.

Серед першочергових планів нового очільника Міноборони після призначення на посаду – аудит всіх напрямів та українське оборонне виробництво.

Атаки дронами росії ростуть

Повідомлення про атаки російської території стали вже щоденністю, а з початку літа кількість дронів, що атакують РФ, стала подвоюватися щомісяця.

За серпень територію росії та Крим атакували як мінімум 152 дрони, підрахувало «Агентство». Це майже вдвічі більше, ніж у липні (80) і майже вчетверо більше, ніж у червні (40). У серпні було лише шість днів, коли не повідомлялося про безпілотників, що прилетіли.

Найбільш активно обстрілюється територія Криму та Севастополь, куди з червня минулого року прилетіло щонайменше 209 безпілотників. Тут же, ймовірно, була і наймасовіша з відомих атак: 25 серпня було повідомлення про одразу 42 БПЛА.

На другому місці – московський регіон (Москва та підмосков'я), куди залітали як мінімум 49 безпілотників.

Щонайменше 31 дрон прилетів до Брянської області, 24 – до Білгородської області.

Загалом безпілотники атакували 19 регіонів. Найдалшою атакою став приліт 30 серпня БПЛА в аеропорт у Пскові, який знаходиться за 700 км від кордону з Україною. А у грудні 2022 року безпілотники Ту-141 «Стриж» двічі долетіли до аеродрому «Енгельс» у Саратовській області, який знаходиться майже за 500 км від кордону з Україною.

KyivBookFest

З 8 по 10 вересня у Києві відбувся новий книжковий фестиваль KyivBookFest. Одним із організаторів події став Владислав Кириченко, засновник видавництва «Наш Формат».

Захід пройшов у двох паралельних форматах:

- Книжкова виставка-продаж – локація з вільним входом, де відвідувачі могли поспілкуватися з видавцями та придбати як бестселери, так і нові видання.

- Галузевий форум – місце для всіх подій книжкової сфери, програма якої складалася з блоків, серед яких: професійні події, військова тематика, дизайнерські за-

Фото з фейсбук-сторінки фестивалю

вяття, презентація новинок книжкової сфери, дитяча програма тощо. Вхід на територію подій відбувався за благодійними внесками (окрім пільгових категорій).

У події взяли участь 83 учасники книжкового ринку України, зокрема видавництва: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, АБУК, Art Huss, Білка, Віват, Видавництво Старого Лева, Зелений Пес, Колесо Життя, Наш Формат, Ранок, Саміт-Книга, Фабула, Фоліо.

Серед гостей та запрошених спікерів були: поет та власник видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» Іван Малкович, письменники Андрій Кокотюха, Макс Кідрук, Василь Шкляр, письменниця Марія Матіос, Люко Дашвар, Мар'яна Савка, співак Олександр Положинський та багато інших.

Більше інформації на сайті фестивалю – kbk.org.ua.

Новий потяг Київ-Холм

Фото з сайту Укрзалізниці

З 3 вересня 2023 року Укрзалізниця відкрила ще один маршрут сполучення Польща-Україна – № 119/120 Київ-Холм.

Цей потяг відправлятиметься щодня з Києва о 06:28 та прибуватиме до Холма о 17:27. Скориставшись ним, пасажир, які прямують далі до Варшави, можуть зручно пересісти на польський поїзд IC 21100 (відправлення з Холма о 18:12 та прибуття на станцію Варшава Вихідна о 21:02). Зворотнє відправлення нового поїзда з Холма – о 10:23 (пересадка з поїзда IC 12100 Варшава Вихідна о 06:05 та прибуття до Холма о 08:42) та прибуття до Києва о 22:45.

Завдяки призначенню нового поїзда пасажир зможуть продовжити зручно подорожувати залізницею, навіть попри ремонтні роботи інфраструктури у Перемишлі, що стартували 8 вересня і триватимуть впродовж місяця. ●

Григорій СПОДАРИК

Фото автора статті

Історія цієї виставки не завершена

Фонд «Два крила» ініціював фотовиставку «З холмсько-підляської скрині», яку нещодавно презентували в Ольштині. На світлинах зображені моделі у вишитому одязі. Але й моделі, й вишиванки – незвичайні.

Спочатку про вишиванки. Найстаріші з них мають понад 160 років. Їхній власник Юрій Ринковський – нащадок мешканців холмсько-підляського пограниччя, яких було вигнано з рідних земель внаслідок акції «Вісла». Він отримав сорочки у спадок від бабусі. Ці вишиванки одягали чотири покоління жінок у його сім'ї з боку батька.

– Усе тримаю в хаті, як робила це моя бабуся. Усе покладано, поміж одягом кладу лаванду, щоб міль не завелась. Скриню теж маю ту саму, що й моя баба. Весною все вивішую, і тоді моя сусідка говорить: «О, пане Юрію, ви вже свій заповідник виносите», – каже власник.

На відкритті виставки він розповів про свою колекцію, зокрема про спідниці. Їхня основа – з льону, а верхня нитка – шерстяна. Кожна спідниця складається ніби з чотирьох шматків тканин. Спереду вони прості, а з боків і ззаду плісовані та зшиті.

– Думаю, що таку спідницю треба було з місяць робити. Одним з етапів було натопити в печі, поставити каструлю з водою, пара якої прасувала спідницю. У спід-

ницю ставили й свічку, і так це стояло кілька годин. Певно, тому навіть після 160 років не видно на них пошкоджень, – пояснював із захопленням пан Юрій.

Зацікавлення народним одягом й ширше історією сім'ї пов'язане з тим, що в дитинстві Юрій Ринковський залюбки слухав усі історії бабусі, яка жила з ними в одній хаті. Тому зараз він знає історію родини краще, ніж старші тітки, – і це він у розмовах згадує всі імена без помилок. Водночас його сім'я дуже цікава: тітки, діди, прадіди були здібними артистами. Вони грали на інструментах, мали дуже гарні голоси, вишивали. З цього мистецького гена пан Юрій виводить свою любов і піклування про культурну спадщину сім'ї. Він погоджується з тим, що варто було б створити регіональний український музей, оскільки люди мають ще досить багато історичних артефактів.

– Я, наприклад, маю фотографії з української гімназії в Холмі, де вчилися всі мої тітки та тато, – відзначає Юрій Ринковський. У їхній сім'ї етос навчання був дуже міцний. Прадід мав трьох синів і усіх віддавав до школи. Найстарший вчився у гімназії в Седльцях, дід пана Юрія закінчив відповідник сучасного сільськогосподарського технікуму, а наймолодший брат – учительську гімназію в Кам'янці-Подільському. Дід пана Юрія був у армії Симона Петлюри.

– Отже, я внук петлюрівця. Діда я не знав, бо якраз 28 квітня 1947 року, як почалася акція «Вісла», він був арештований, розстріляний польським військом та похований на межі Підляшшя й Холмщини в рідній Голі, – згадує Юрій Ринковський.

Він відзначає також, що до ольштинської виставки свою колекцію презентував у церкві й нещодавно на зустрічі, в якій брали участь біженці з України. Саме там по-

знайомився з Єлизаветою Татарченко – згодом кураторкою виставки, а також Тетяною Ревенко, головою фонду «Два крила». У результаті народилася ідея зробити фотографії, які утворили виставку.

Цю ж зустріч згадує Тетяна Ревенко. Вона розповідає про момент, коли вперше побачила колекцію Юрія Ринковського, познайомилася з ним та його сім'єю.

– Щойно людина усвідомлювала, скільки років ті костюми мають, то навіть було страшно доторкнутися, – каже вона.

Ідея зробити фотосесію виникла майже одразу. З огляду на цінність вишитого одягу це виглядало як мрія. Але, на щастя, власник колекції, був дуже прихильний до цього задуму. Тетяна Ревенко мала честь бути не лише організаторкою виставки, але й взяла участь у фотозйомці як модель. Неймовірним був момент приїзду до скансену в Ольштинку, який зі старими хатами та загородами, того ж віку, що й колекція пана Юрія, був просто створений для задуманої фотосесії.

– Пам'ятаю, коли вдруге беру цю спідницю в руки й відчуваю тремтіння, – ділиться враженнями Тетяна Ревенко. – Я розумію, що одягаю речі жінки, яка близько 80 років тому зняла їх, і так, як ми минулого року, виїхала невідомо куди із дітьми на руках й залишилася, пускаючи своє коріння. Ми хотіли показати фрагмент української культури, коли історія зробила коло й біженки з України отримали можливість одягнути костюми українок з акції «Вісла». Це неймовірне враження, коли ти стоїш у цьому костюмі та відчуваєш, що якась жінка близько 80 років тому була в подібній ситуації.

Про сорочки вона говорить, що це неймовірні речі дуже тендітних жінок. Її вага – це скромні 47 кілограмів, й вона ледве втиснула шию у вузьку горловину. Щодо самої виставки організаторка зазначає, що фонд готовий до мандрівок.

– Якщо запросять нас в інші міста, то із задоволенням можемо надати знімки й самі поїхати їх презентувати. Думаю, що пан Юрій теж радо б долучився та сказав своє слово. На мій погляд, історія цієї виставки ще не закінчена. Ми обов'язково знайдемо спонсора, щоб це увіковічити й більше людей могли познайомитися з цією історією, – переконана Тетяна Ревенко.

Виятковість проекту полягає також у тому, що разом із втілками від війни у ролі моделей виступили пред-

ставниці місцевої української громади. Серед них була і Катерина Генатовська. Вона згадує, як до неї подзвонила товаришка, сказала про ідею сесії й те, що шукають тендітних дівчат. Пані Катерина відповідала цим критеріям і погодилася на участь у проєкті.

– Для мене та ціла історія несла із собою багато несподіваного, – зазначає Катерина Генатовська.

Але врешті все стало на свої місця, коли Юрій Ринковський приніс сумки, з яких усі почали витягати вишиті скарби. Не все пані Катерина, так само тендітна, як інші моделі, змогла одягнути. Урешті костюм був укомплектований, товаришка зав'язала їй хустку, вдягнула коралі.

– Коралі дала мені моя теща. Їм також понад сто років. Вони зроблені з бурштину. Мені було дуже важливо, щоб у такій події було використано саме ці коралі, – говорить Катерина Генатовська.

Фотосесія спершу відбувалась на фоні жита, потім пані Катерину попросили збирати трави й зілля, постукаючи у вікно старої хати та вдати зустріч із сусідкою.

– Ми намагалися все робити натурально, і щоб виглядало, як колись. Ми знаємо, що сорочки – це святковий одяг. Однак, коли жінки поверталися хоча б зі святкування у церкві, то також зустрічались по дорозі, говорили тощо. Отже, напевно були моменти, коли тодішні жінки ходили в тих сорочках біля хати. На мою думку, сесія вийшла дуже гарною, – підсумовує Катерина Генатовська.

Саме з огляду на емоційну цінність проєкту ініціатори планують подальший його розвиток. Про те, як це може виглядати, розповіла Єлизавета Татарченко.

– У нас виникла ідея зробити календар, тож шукаємо спонсорів. Під час зйомок було 12 моделей, і маємо одну спільну фотографію – отже, вистачить на кожен місяць. Напевно, залишимо назву й додамо описи вишиванок, як були виготовлені, скільки їм років тощо.

Також у планах підготовка каталогу з детальнішим описом костюмів, аксесуарів й історією родини Юрія Ринковського. Це напевно варто зробити, щоб віддячити за його доброту. Єлизавета Татарченко відзначила, що фотографії – це розповідь про родину пана Юрія, але також і її власна:

– Тут видно історичний зв'язок між долями українців. Коли я їхала рік тому з України, то також узяла із собою сорочку моєї бабусі. Цій сорочці, напевно, понад 60 років. Я взяла також ікони й фотографії – ті речі, які не могла б знайти в жодній країні. Для мене вони дуже дорогі. Коли я почула історію пана Юрія, то відчула, що історія зробила коло та повторилася.

Ольштинські представники української меншини, котрі допомагають біженцям, згуртувавшись довкола ініціативи «Парафіальна зала», теж брали участь у фотопроєкті. До їхніх представників – Анни та Андрія Фаранчуків – під час відкриття виставки лунали слова вдячності за всю надану допомогу. Такі ж слова було скеровано до присутніх поляків, представників місцевої влади та неурядових організацій.

Фотографії з вишиванками Юрія Ринковського – це історія, яка обов'язково повинна потрапити до ширшої публіки. ●

Людмила ЛАБОВИЧ

Фото авторки статті

Літня школа традиції на Підляшші

«Спів і традиційна культура – це таке море безмежне»

Це був справжній марафон української пісні і танцю. У музею під відкритим небом у Козликах над Нарвою 21-26 серпня проходили «Меандри – літня школа традиції».

«Меандри» – це щорічний захід, що проводиться Підляським інститутом культури в Білостоці у співпраці з Товариством друзів скансену в Козликах. У його програмі кожного року є майстер-класи української традиційної пісні і танцю, а також численні супровідні заходи – лекції, зустрічі з підляськими народними колективами та цікавими людьми, концерти і танцювальні заходи. Цього року українського співу вчили в трьох групах Тетяна Сопілка, Людмила Вострікова та Оксана Бут. Відбувалися й майстер-класи українського танцю з Оксаною Бут. А вечорами як учасники «Меандрів», так і всі бажаючі могли взяти участь у відкритій зустрічі з народним колективом з Добриводи, послухати лекції про ситуацію на польсько-білоруському кордоні і взяти участь у дискусії на цю тему, окрім того подивитися презентацію бойового гопака з участю Іллі Сидорука, а також потанцювати на двох забавах, які проходили під гаслом «Танці в клуні». Це все відбувалося на природі, в мальовничому музею серед лісу над річкою Нарвою, дещо осторонь від цивілізації.

Ініціатором події та її головним організатором є підляський українець Дарій Кришпинюк з Підляського ін-

Оксана Бут

ституту культури. Це завдяки ньому культурна установа Підляського воєводства проводить великий захід, який присвячений популяризації в першу чергу української народної традиції.

– Програма була дуже інтенсивна, – підсумовує цього річчя «Меандри» Дарій. – На майстер-класах української пісні ми зустрічалися двічі на день. Дві середні групи працювали два рази на день – 4,5 години кожного дня, а початкова група працювала 2,5 години на день. І хто танцював, той мав ще 2 години майстер-класів танцю. Тобто виходить, що як хтось був у середній групі співу і ходив на танці, то працював 6,5 години кожного дня. А тут не так, як вдома, що прокинувся рано, на «індукції» зварив каву, сніданок. Тут треба ходити від будинку до будинку, все робиться набагато довше ніж вдома. Тому якщо хтось мав 6,5 години занять і ще мусив собі приготувати їжу, то зовсім не вистачало часу на відпочинок, бо коли завершувалися майстер-класи, то починалася вечірня програма. То бувало, що деякі на 20-ту приходили ще з тарілкою їжі, бо не було коли навіть поїсти.

Такі інтенсивні зустрічі давали змогу оволодіти, перш за все, технікою українського співу.

З початківцями працювала Оксана Бут, обдарована фольклористка, керівниця відомого українського гурту «Буття», дружина українського бандуриста Василя Лютого, який воює на фронті з російськими нападниками.

– Вчу українські пісні – жартівливі, пісні до танцю, – розповіла вона першого дня «Меандрів». – Я взяла легкі пісні, щоб група могла розспіватись. Робимо також багато вправ для голосу, все, що допоможе людям, які ніколи не співали, почати співати. Ну і вечером дві інші наші інструкторки проводять співи, а я проводжу після обіду українські танці.

Анну Якуб'юк-Томашук, лікарку з Білостока, намовив на «Меандри» чоловік, який співає в українському фольклорному гурті «Добрина». Адам працював у середній групі, а його дружина вчилася співати з Оксаною.

Група співу з Людмилою Востріковою – перший день

– Багато років я чула про «Меандри», – каже вона. – Приїхала вперше і це було відкриття. Я ніколи не вчилася співати і тут Оксана показала нам, як працювати з голо- сом. Вона нам допомагає, індивідуально до кожного під- ходить і вчить співати таким натуральним голосом.

З середньою групою працювала Людмила Вострікова, етномузикологиня, керівниця фольклорного ансамблю «Горина» з Рівного:

– Я вдруге тут, і моє головне завдання таке ж саме, що минулого року, – співати пісні з нашого краю, тобто з Рівненського Полісся. Саме це я беру в репертуар. Гру- па змішана, тож буду співати і ті пісні, в яких хлопці себе проявлять, і торкнемося трошки обрядових пісень.

Ще одну середню групу взяла Тетяна Сопілка, відо- ма українська співачка, етномузикологиня, педагогиня, учасниця українського гурту «Древо». Вона так само, як Людмила Вострікова, не вперше працювала на Під- ляшші:

– Тим разом я взяла нові регіони, які ми ще не співа- ли тут, зокрема пісні з Поділля. Співаємо, в основному, ліричні пісні, але теж псалми, трохи релігійних, одну ко- лядку і пісні суто з жіночого репертуару. Спів і традицій- на культура – це таке море безмежне і за кожним разом людина відкриває для себе якісь нові нюанси. Тобто ми тут вчимо не тільки мелодії і слова. Це перший рівень. А потім, коли ми входимо в процес, коли вже знаємо і слова, і мелодії, починаємо відкривати цікавіші нюанси. А найважливіша річ, на яку я звертаю увагу під час за- нять, щоб це не тільки було відтворення пісні, а переду- сім спілкування.

У майстер-класах брали участь люди з різних частин Польщі – не лише з міст Підляшшя, але й з Вроцлава, Вар- шави, Щеціна, Катовиць і Битома. Явище незвичне, але помітне від багатьох років – традиційних пісень хочуть вчитися, передовсім, люди з великих міст, при чому ча- сто не українці. Подібне бачить і Людмила Вострікова на своєму Рівненському Поліссі:

– Така тенденція, що народний спів цікавить молодь, але по містах. У місто якось так мігрує та традиція.

У відповідь на питання «що їх привело на „Меандри“?» люди з різних частин Польщі відповідали, що україн- ський спів, але також природа та незвичне місце.

Ева Карасінська на початку 1990-х співала у відомій «Верховині», а на Підляшшя вона повертається вже не перший рік:

– Не порахую, скільки разів я була на Підляшші, бо приїжджаю сюди дуже часто. Тут діється багато речей, які мені цікавлять, а на «Меандрах» я вдруге. Фантастич- ний захід, для мене це приємний час, проведений з пі- снями і людьми.

Катажина Хростовська приїхала до Козлик вперше, але в неї уже досвід з традиційним співом – вона співає у гурті «Bytomski Kolektyw Śpiewaczy»:

– Тут зовсім по-іншому. Я сама родом з Варшави, тепер живу на Сілезії, тобто весь час у мене зв'язок з великими агломераціями, а тут так спокійно, та на мою думку час тече по-іншому.

Цілий тиждень між селами Ступники та Козлики ніс- ся спів, бо три групи працювали в різних місцях – як на території музею, так і поза ним, навіть коло дещо відда- леної пам'ятної церкви св. Миколая Чудотворця з 18-го століття.

Концерт у клуні останнього дня

Насиченою була не лише програма майстер-класів, але й вечірні заходи. «Меандри» просто задумані так, щоб крім вивчення української традиції групою захопле- них «білим співом», проводити культурні заходи, спря- мовані до всіх зацікавлених. Тому й кожного вечора від- бувалися різні події, на які міг приїхати кожен. За програ- му супровідних заходів відповідав у великій мірі співор- ганізатор «Меандрів», тобто Товариство друзів скансену в Козликах. Цікаво, що від деякого часу в Товаристві ес- тафету переймає молоде покоління, яке по-своєму скла- дає програму заходів, що проходять у музею.

– Ми приготували також інші заняття і говорили про речі, пов'язані з Підляшшям, які тут діються, – пояснює Катерина Воевода з Товариства друзів скансену в Козли- ках. – Була лекція про бойовий гопак, а також відбували- ся концерти і «Танці в клуні». Приїхав до нас ансамбль з Сувальщини і капела «Батарей» з Білостока. У цьому році ми також вирішили, що поїдемо до Пльосок (село, роз- ташоване у кількох кілометрах від музею – прим. авт.), аби запросити жителів на наш концерт. Ми хотіли поїха- ти возом, але нам возак «згубився» по дорозі. У нас були кольорові стрічки, ми їх взяли в руки і йшли хороводом, співаючи пісні. Жителі Пльосок нас вчули і пішли з нами під сцену. Там ми співали і разом з ними танцювали.

Завершенням «Меандрів» був концерт, на якому висту- пили всі співочі групи. Була також презентація вивчених танців. Клуня, в якій співали учасники майстер-класів, не помістила всіх бажаючих послухати традиційних пісень. Учасники літньої школи показали себе як справжні про- фесіонали, і, як говорили ведучі, мету вони досягли, бо за майже тиждень вдалося підготувати велику програму.

– Тиждень і майстер-класи два рази на день дали свої результати, – підсумувала останнього дня Людмила Вострікова.

– Надзвичайно активно і дуже швидко в нас все піш- ло, – додала Тетяна Сопілка.

Після концерту всі ще танцювали до пізнього часу під звуки капели «Батарей».

Завдяки «Меандрам» на цілий тиждень музей україн- ців Підляшшя у Козликах став місцем справжнього свята української культури. Ті, хто там був, напевне ще повер- нуться до скансену, бо місце тихе і спокійне, водночас дуже мальовниче, яке дає змогу близького контакту з природою. Ну і звичайно, де як не на природі вчитися співати? Так, як наші предки, – голосно, щоб голос нісся до довколишніх сіл. ●

Анна РУССУ

Фото з архіву героїні статті

«Нам не просто вдалося висловити те, що відчуваємо. Нас почули»

27 серпня на Артп'єкніку в Кракові відбувся поетично-музичний перформанс «Українські пісні любові й ненависті» за участі Ірени Карпи, Любові Якимчук, Григорія Семенчука та Юрія Гуржи. Виступ є однією з частин більшого проєкту, який минулого року презентував Національний культурно-мистецький та музейний комплекс «Мистецький арсенал», аби розповісти іноземцям про війну в Україні. Іншою – став альбом «Ukrainian Songs of Love and Hate», доповнений медіаартом та англійськими субтитрами. Про роботу над піснями, їхню особливість, реакцію закордонної публіки та улюблені треки розповідає Оксана Щур, кураторка проєкту, літературна критикиня та публіцистка.

– Гострі, іронічні тексти сучасних поетів про різний досвід українців у цій війні та музика, під яку хочеться танцювати, – неочікуване поєднання. Як з'явився цей проєкт?

– Я працювала в команді Книжкового Арсеналу (щорічний міжнародний літературний фестиваль, що проходить на території Мистецького арсеналу у Києві – прим. авт.), й ми готували «Сезони культури. Велика Британія/Україна». Планувався великий проєкт. У ньому була літературна складова, зокрема партнерський проєкт Книжкового Арсеналу та Челтнемського літературного фестивалю – одного з найдавніших у Сполученому Королівстві. Але через відомі обставини українська частина в травні 2022-го в Києві відбутися не могла. Усі активності в жанрі кіно, театру й літератури перенесли на територію Британії. Уже там у співпраці з українськими культурними інституціями Британська рада й Український інститут готували програму.

У жовтні 2022 року відбувся День України на Челтнемському літературному фестивалі, протягом якого було проведено низку дискусій та презентацій. Ця програма мала завершуватися чимось яскравим, і ми вирішили, що потрібно зробити музично-поетичний перформанс. Раніше, восени 2021-го, відбулась прем'єра «Фокстротів» – музично-поетичного проєкту, присвяченого українському модернізму. Це концерт Юрія Гуржи й Сергія Жадана, що зараз існує, розвивається та продовжує своє життя. Організатори хотіли зробити щось у такому ж стилі на Челтнемському фестивалі. Українська та британська команди довірили мені як кураторці цю роботу. Від нас, напевно, очікували «Фокстроти 2»: це мало бути щось таке ж класичне, витончене, веселе, про поезію, що базувалося б на інших поетичних творах зі шкільної хрестоматії.

Юрій Гуржи, Оксана Щур, Любов Якимчук, Григорій Семенчук, Ірена Карпа (автор фото – Джон Спаул)

– Чому врешті ви вирішили залучити сучасних поетів до створення текстів?

– Ми з Юрієм Гуржи, композитором проєкту, почали з класичної поезії. Але відчувалося, що треба шукати далі. Тоді ми подумали: якщо не працюють тексти, написані про I й II Світові війни, якщо не виходить обіграти класики так, як ми з нею працювали до повномасштабного вторгнення, то потрібні нові вірші. Ми передивилися ту поезію, яка була написана у 2022 році, – тоді відбувався справжній бум. Однак і це не пасувало: вірш, навіть дуже хороший, не завжди може перетворитися на пісню. Так ми зрозуміли, що маємо запросити поетів, які створять тексти спеціально для нашого проєкту і, можливо, навіть самі їх виконають. Тоді звернулися до Любові Якимчук, української поетки, відомої своєю збіркою «Абрикоси Донбасу», перекладеною англійською мовою, зокрема є американське видання (польською мовою збірку видано у перекладі Анети Камінської під назвою «Morele z Donbasu» – прим. авт.). На той час ще не було французького видання, але зараз уже вийшла книжка французькою. Також на початку 2024-го з'явиться аудіокнижка, яку читає французька акторка Катрін Денев. У березні 2022-го Любов Якимчук їздила на церемонію вручення музичної нагороди «Греммі», вона перша у світі поетка, яка виступала на цій церемонії. Люба для нас написала пісні про «бавовну», про ракету, що летить на цивільне населення, про біженців, котрі втратили дім. Дуже гарно в неї виходило, й ці тексти взагалі не схожі на вірші, які вона зазвичай пише: ні ритмічно, ні за формою. Це щось

абсолютно інше – дуже злі, іронічні тексти, декларативна поезія.

Оскільки потрібен був ще один чоловічий голос, ми запросили Григорія Семенчука – поета, який відомий своїми перформансами, репом, проєктом «Drum Ти Атр» з Юрієм Іздриком. Він теж створив тексти українською. Але чогось не вистачало – і тут я згадала про Ірену Карпу. Вона талановита письменниця, музикантка, дуже артистична на сцені, хороша перформерка. Ми працювали так, що поети писали тексти, а Юрій створював до них музику. Однак Ірена Карпа працює інакше. Їй потрібна готова музика, і під цю музику вона може створити текст. Саме Ірена написала англомовну пісню «I'm from Ukraine». Склався такий музичний квартет. До речі, у цьому проєкті від «Фокстротів» лишився голос Миколи Бажана. У нас був бонус-трек, який ми зробили для Празького книжкового ярмарку у 2022 році. Потім Юрій Гуржи дописав англомовну складову і цей трек про те, що «ніколи не буде Вкраїна рабою фашистських катів» («Never»), перекочував в «Українські пісні любові й ненависті». Ще в пісні «Москва горить» («I Have A Dream») є голос Володимира Сосюри.

Альбом двомовний, бо готувався для британської аудиторії. Там, де є українські слова, подано субтитри англійською. Їх зробили Анна Пашенко й Олег Колесніков, котрі професійно займаються українським дубляжем. Вони перекладачі фільмів Тарантіно українською мовою, тобто в них є це відчуття гумору англійською. Це не буквальні субтитри, а теж свого роду поезія.

– **В альбомі ще й чудове візуальне оформлення.**

– Візуальне оформлення виконала Гриця Ерде, талановита львівська дизайнерка, яка зараз живе й працює в Берліні. Арт – невіддільна частина самого концепту. Це мультидисциплінарний проєкт саме завдяки тому, що зробила Гриця.

Щодо музики можу сказати, в чому секрет: чим «Фокстроти» та «Українські пісні любові й ненависті» відрізняються від інших літературно-музичних проєктів, яких в Україні десятки. Юрій Гуржи – професійний музикант і композитор. Тож література та поезія тут не закривають собою фон, а опиняються на одному місці з музикою. Ідеться не просто про читання віршів під музичний супровід – це справді пісні. І саме тому їх не набридає слухати. Це повноцінний музичний продукт. Раніше з українською літературою такого майже не робили.

– **Якою була реакція британської публіки?**

– Проєкт був ризикований, бо йдеться про соціальну, політично ангажовану поезію. Ми створили українські пісні любові та ненависті без перебільшень – зліше й пристрасніше, ніж очікувалося. Я переживала, як зреагує аудиторія іноземців. Бо українці таке щиро вітають, а тут все-таки експортний продукт. Однак у Британії наші пісні сприйняли, увесь зал іноземців танцював, ми відчували підтримку. Це була підтримка нашої культури також. Нам вдалося сказати те, що відчуваємо, вдалося не бути жертвами й не лише оплакувати своїх полеглих, свою країну й ситуацію, в якій опинилися, ми ще могли іронізувати над усім, що відбувається. Нам не просто вдалося це висловити, а нас почули.

– **Як ваш перформанс зустріли в інших містах Європи?**

– У нас був концерт на відкритті фестивалю «Asphalt» у Дюссельдорфі цього року. З їхнього боку це був без-

перечно політичний жест, тому що в Німеччині не прийнято так говорити про російську агресію, про росіян. Для Німеччини це дуже радикально. Однак наш проєкт – це мистецтво, а митців не можна цензурувати. Якщо ти митець, у тебе є багато свободи, набагато більше, ніж у політиків. Користуючись цим, ми робили цей виступ. Там були українці: з діаспори й новоприбулі. Там були німці. Німцям було трохи важкувато, бо не всі вони знають англійську, але сподобалось. Це ж та історія, де музика говорить. І не обов'язково розуміти текст на 100% для того, щоб тобі сподобалося. Був драйв, енергетика, була атмосфера. На цей концерт виходили короткі рецензії в німецьких ЗМІ, де теж ішлося про те, що мистецтво зображає події в інший спосіб, ніж, наприклад, інтелектуальна дискусія, працює на іншу аудиторію.

Концерт у Кракові – це було ще інакше. Була підтримка іншого типу. У Кракові теж усе пройшло успішно, але передбачувало успішно. Ми знали, що Польща любить Україну і що глядачам сподобається. Коли ми дивимося на статистику переглядів на стрімінгових платформах, то там багато України, Польщі, Німеччини, Британія. Нас слухають також у США. У нас дійсно інтернаціональна аудиторія.

Знаю, наприклад, що студенти вивчають тексти з проєкту в межах курсу сучасної української літератури на кафедрах україністики, особливо закордонних, тому що він 50 на 50 українською й англійською мовами. Це сучасна українська поезія про війну. Загалом вдала концепція, на мій погляд, вона спрацьовує вдало.

– **Чи міг би такий проєкт бути реалізований зараз, коли за кордоном уже не так гостро реагують на війну в Україні?**

– Він звучав би інакше. На другому році повномасштабного вторгнення, напевно, пишуться тексти в інший спосіб. Я не думаю, що менш емоційні, але там би були інші фокуси.

Загалом на Заході інтерес до України залишається, але проєкти інакші – стабільніші. Уже немає гострого кризового реагування. Я думаю, що ми б наш задум утілили. Може, не писали б за два-три місяці, тому що тоді в нас був жорсткий дедлайн. Юра за два місяці написав альбом. Не просто написав, а був зроблений увесь продакшн, було створене відео. Люба, Гриць, Ірена й він сам створили тексти. Це дуже швидко. Зазвичай альбом – це пів року чи рік інтенсивної роботи.

– **Який трек твій улюблений?**

– Я знаю, який трек про мене. Коли була робота над цим альбомом, я дуже переживала свою ситуацію вимушеної еміграції, і Люба Якимчук для мене написала пісню «Dim Dim». Але найулюбленіший – перший трек, про втрату дому («Losing Our Home»). Його якимось менше цитують. Це про мій внутрішній стан. Мені здається, що Григорію Семенчуку в співпраці з Юрієм Гуржи вдалося створити дуже проникливий текст. Коли когось втрачаю, а зараз це стається дуже часто, слухаю цей трек. А коли мені треба надихнутися, слухаю трек «I'm from Ukraine». Там зухвала Карпа каже, що я з України – і ми ніколи не програємо.

Альбом «Ukrainian Songs of Love and Hate» можна послухати на ютуб-каналі «Мистецького арсеналу». ●

Історичний календар

ВЕРЕСЕНЬ

Підготувала **Олена ГУМЕНЮК**

Фото з Вікіпедії

1 вересня 1939 р. розпочалась, а 2 вересня 1945 р. завершилась Друга світова війна. У війні брала участь 61 країна (80% населення Землі), воєнні дії відбувалися на територіях 40 з них. До військових формувань мобілізовано 110 млн. осіб. Загальна кількість втрат становить близько 60 млн. чоловік, із них безпосередньо на фронтах загинули 27 млн.

4 вересня 1991 р. над Верховною Радою України було піднято синьо-жовтий прапор.

Над парламентом України він з'явився через десять днів після проголошення незалежності. 24 серпня 1991 р. український стяг внесли до зали засідань, але над куполом так і не підняли. На сесійному засіданні 4 вересня опозиційні депутати від фракції Народної Ради ініціювали узаконити та підняти над будівлею синьо-жовтий прапор. Парламентська комуністична більшість не бажала цього. У цей час під стінами парламенту зібрався велелюдний мітинг, учасники якого вимагали національного стягу над куполом Верховної Ради. Після довготривалих перемовин та ультиматумів депутати проголосували за підняття прапора. Хоч державним його так і не визнали.

5 вересня 1984 р. в ув'язненні загинув Юрій Литвин (1934–1984), письменник, дисидент. За свої переконання відсидів у радянських таборах 22 роки.

«Ще на початку року з'явився в зоні зубний лікар Лисенко зі Всехсвятської лікарні, пообіцяв зробити протези, хто потребував. Обпиляв він і Литвинові пеньки та й більше не з'явився... Литвин не міг узяти в рота ні холодного, ні гарячого, тяжко йому було й говорити, він від того вельми страждав, не можучи брати участі в бесідах. Почалися шлункові болі, і Литвин зрозумів, що третьої операції на шлунку він не витримає. А режим ставав усе нестерпнішим: заборонили лягати на нари в ненічний час.

5 травня 1984 р. помер у зоні після тяжких допитів Іван Мамчич. У кінці травня ми дістали вістку, що помер Олекса Тихий. Улітку вивезли від нас безнадійно хворо-

го Валерія Марченка. Литвин одержав вістку про смерть в ув'язненні колишньої дружини Віри Мельниченко, син Ростислав залишився з бабусею, а потім забирають сина до себе якісь недобрі, як вважав Литвин, люди, та ще й захворів син на виразку... Тяжко пережив Юрій і смерть Бориса Антоненка-Давидовича.

Одне слово, збіг недобрих обставин спричинився до важкого душевного і фізичного стану. 21 серпня Литвин постукав у стіну до сусіди Михайла Гориня, викликав його на розмову і сказав через квартиру, що не годен ходити й майже нічого не бачить. Лікар Пчельников звільнив його від роботи. 23 серпня по обіді виходимо ми всі на роботу – і Ашот Наварсаян кличе всіх на зв'язок. Наглядачі не заважають, бо їм треба донести оперативнику про наші наміри. Ашот оповіщає трагічну новину: щойно Юрія Литвина винесли на ношах.

Близько 10-ї години до камери повернувся з роботи Гунар Астра – в нього не стало роботи. Литвин лежав у камері сам під ковдрою і марив. Можна було розібрати, що питає: «Зуби принесли?» Астра намагався викликати лікаря, але ніхто не прийшов. Попід вікнами ходив начальник табору Журавков з почтом. Астра сказав їм через квартиру, що Литвинові вкрай погано. Потрібен лікар. Ніякої реакції.

Тільки під час обіду, о 12-й, коли всі співкамерники прийшли на обід, Юрій Федоров здогадався підняти ковдру – і побачив розрізаний живіт. Крові не було, але кишки вивалились. Швидко знайшовся лікар Пчельников, ноші, воронок, конвой... Михайло Горинь казав, що коли Юрія виносили, то він торкнувся рукою дверей його камери – так попрощався». З книги: Василь Овсієнко. «Світло людей: Мемуари та публіцистика». Харків, Київ, «Смолоскип», 2005.

9 вересня 1913 р. у Києві авіатор Петро Нестеров виконав уперше у світі «мертву петлю».

Був активним членом Київського товариства повітроплавання. Без попередньої підготовки здійснив переліт Київ – Остер – Ніжин – Київ, за тим же маршрутом здійснив перший у світі груповий переліт строєм. Маючи ґрунтовні знання з математики і механіки, теоретично обґрунтував можливість виконання глибоких віражів. І все літо 1913 р. тренувався, аби здійснити вертикальний політ замкненим колом – «мертву петлю». 9 вересня 1913 р. на новому

літаку «Ньюпор-IV» піднявся над Сирецьким військовим літовищем і на висоті 600 метрів уперше в світі виконав цю фігуру пілотажу.

12 вересня 1875 р. в с. Ромашки на Київщині народився Олександр Кошиць (1875–1944), хоровий диригент, композитор, вчений-етнограф.

Диригент Київської опери. На початку 1919 р. очолив Українську республіканську капелу, створену для популяризації української музичної культури за кордоном. Капела успішно гастролювала в Чехословаччині, Австрії, Швейцарії, Франції, Бельгії, Голландії, Великобританії, Німеччині, Польщі, Іспанії, мала величезний успіх у США, Аргентині, Уругваї, Бразилії, Канаді, Кубі. Як писала французька преса: «Український хор закінчив у нас свої гастролі зі справжнім апофеозом. Він не тільки досяг найповажнішої мети, а й переконливо довів, що Україна має античну цивілізацію, пречудовий і багатющий фольклор, що переконливо підтверджує високу культуру раси».

21 вересня 1866 р. у Києві народився Олексій Галкін (1866–1941), генерал-полковник, начальник Генштабу Армії УНР, військовий міністр УНР.

Сприяв українізації військових частин Західного фронту. На початку 1918 р. приїхав до Києва, увійшов до Військової ради, зарекомендував себе талановитим організатором. З квітня 1918 р. – начальник Головного штабу УНР, плідно працював над проєктами створення української армії. Наприкінці 1918 р. – військовий міністр в уряді Павла Скоропадського. Від липня 1920 р. – виконуючий обов'язки військового міністра та військовий міністр УНР. У відставці з 1924 р., мешкав у Старому Самборі та Станіславові (Івано-Франківськ). 1939 р., після вторгнення радянських військ у Польщу, був заарештований і вивезений на Схід.

23 вересня 1872 р. у с. Білявинці на Тернопільщині народилася Соломія Крушельницька (1872–1952), оперна співачка.

Її голос – лірико-драматичне сопрано діапазоном майже в три октави (унікальне явище в оперному мистецтві) – приваблював силою звуку, дзвінкістю, соковитістю, доскональною вокальною дикцією, віртуозною технікою. З тріумфом виступала на театральних майданчиках світу. Оперну сцену залишила 1920 р., в zenіті слави. Надалі виступала з камерними концертами, виконувала пісні вісьмома мовами. Чудово грала на фортепіано.

«Життя оперної артистки трохи нагадує режим атлетів: дисципліна в усьому – строгий розклад годин, поміркована їжа, заборона давати волю своїм забаганкам... Я мала свій режим дня, від якого тільки недуга могла заставити мене відступити. То тільки збоку здається, що

професія співака – легкий хліб», – говорила Соломія Крушельницька.

28 вересня 1918 р. народився педагог Василь Сухомлинський (1918–1970). Автор пів сотні монографій, 600 наукових статей та 1500 казок і оповідань, публіцист з Херсонщини.

«Учителю потрібно володіти величезним талантом любові до людини, безмежною любов'ю до своєї праці і перш за все до дітей, щоб на довгі роки зберегти бадьорість духу, ясність розуму, свіжість вражень – без цих якостей праця педагога перетворюється в муку, – писав Сухомлинський. – Виховання без дружби з дитиною, без духовної спільності з нею можна порівняти з блуканням у сутінках».

У радянській педагогіці обстоювалися колективістські тенденції. Шкільне виховання мало формувати людину, цілком залежну від колективу та думки більшості. Прояви індивідуальності усіяко засуджувалися. Сухомлинський же був прихильником гуманістичної педагогіки. Свої ідеї він виклав у працях «Серце віддаю дітям» та «Батьківська педагогіка».

У 29-річному віці Сухомлинський прийшов працювати директором у школу села Павлиш на Кіровоградщині. На всю школу тоді була одна керосинова лампа. Директор організував педколектив на будівництво майстерень, теплиці. Згодом при школі з'явилась кролеферма, пасіка, метеостанція, оранжерея, голуб'ятня, виноградник. Гуртом збирали книжки для шкільної бібліотеки. У Сухомлинського власна книгозбірня налічувала 10 тисяч примірників.

Колеги Сухомлинського розповідали, що він приходив на роботу о 5-й ранку, вмикав лампу в кабінеті і працював. О 8-й виходив зустрічати учнів та вчителів. Закликав дітей виконувати домашнє завдання зранку, а післяобідні та вечірні години використовувати для відпочинку та занять у гуртках. Колег учив оцінювати не знання, а вміння подолати труднощі, успіх. «Не ловіть дітей на незнанні, оцінка – радість, а не покарання», – говорив Сухомлинський на педагогічних радах.

Як пройшло літо у лемківській громаді

Фоторепортаж із фестивалів та заходів, організованих українськими, зокрема лемківськими, організаціями, а також заходів, на яких вони презентували свою культуру. Фото з фейсбук-сторінок заходів та ансамблів

«Лемківська ватра» в Лугах

«Лемківська ватра» в Лугах

«Лемківська ватра» у Ждині

XXIX Зустрічі з лемківською культурою

«Од Русаль до Яна» у Зиндрановій

Міжнародний фольклорний фестиваль «Світ під Кичерою»

Собітки у Новиці

«Лемківська ватра» у Михалові

Кінофестиваль Ukraina! 8. Festiwal Filmowy

Фестиваль відбудеться з 18 по 24 жовтня 2023 року в кінотеатрах «Кінотека» та «Амондо» у Варшаві, а також в інших польських містах, таких як Вроцлав, Краків, Познань, Ополе, Гданськ, Гливиці, Плоцьк та інші, а також онлайн з 27 жовтня по 12 листопада 2023 року.

UKRAINA! Festiwal Filmowy – єдиний фестиваль українського кіно в Польщі. Цього року він відбудеться вже увосьме. Буде показано понад 60 фільмів, серед яких нові ігрові, документальні, короткометражні та анімаційні стрічки, а також найкращі фільми-переможці фестивалів, які були створені в Україні за останні роки. Українське кіно з кожним роком викликає все більшу зацікавленість з боку міжнародних фестивалів, кінокритиків та глядачів. Починаючи з 2016 року, фестиваль привертає увагу глядачів до цього надзвичайно багатого кінематографа, який знову опинився під загрозою після російської атаки. З лютого 2022 року організатор фестивалю Фонд Luna Plus провів понад 150 благодійних показів по всій Польщі, а всі кошти з показів передав на допомогу Україні.

Цьогорічний фестиваль включатиме такі секції, як: **ОБЛИЧЧЯ УКРАЇНИ, РЕТРОСПЕКТИВИ: КІНО НЕЗАЛЕЖНОСТІ, ГОЛОДОМОР та КОНКУРС КОРОТКОМЕТРАЖНИХ ФІЛЬМІВ**. Цього року вперше будуть вручені призи за найкращий ігровий та документальний фільм, які обере журі.

Також новинкою стане секція **UIFF ДОСТУПНО** – деякі фільми будуть підготовлені з тифлокоментарями, субтитрами та індукційною петлею для людей із вадами слуху.

Серед фільмів, що представлені у програмі:

«ТИ МЕНЕ ЛЮБИШ?», реж. Тоня Ноябрьова

Київ за рік до розпаду Радянського Союзу. 17-річна Кіра мріє про акторську кар'єру. З розпадом країни, яку вона так добре знає, розпадається і її сім'я. Це другий фільм у творчому доробку Тоні Ноябрьової, частково автобіографічна історія дорослішання на тлі великих політичних змін.

«Я І ФЕЛІКС», реж. Ірина Цілик

Це історія про дорослішання хлопця Тимофія у 90-х роках ХХ століття, його сім'ю, друзів, перше кохання і відносини з колишнім контррозвідником Феліксом, який став частиною його сім'ї. Історія розвивається на тлі буремних 1990-х та розказана через призму дитячого сприйняття...

«ЛЮКСЕМБУРГ. ЛЮКСЕМБУРГ», реж. Антоніо Лукіч

Це другий повнометражний фільм молодого режисера після приголомшливого успіху картини «Мої думки тихі», який отримав схвальні відгуки критиків і глядачів. Двоє братів вирушають на пошуки батька, який покинув їх, коли вони були дітьми, дізнавшись, що він помирає в Люксембурзі. Коля бачить у ньому героя, тоді як Василь вважає його негідником.

«ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОГО ДОБРОВОЛЬЦЯ», реж. Володимир Тихий
Події фільму розгортаються в Україні протягом одного конкретного дня – 14 березня 2022 року. Це 2944-й день російсько-української війни. За кілька останніх тижнів інтенсивна війна сюрреалістично змішала місця і людей, утворила постапокаліптичний вимір з новими якостями та ролями. Тисячі киян перебрались жити у метро. Раніше спокійні передмістя столиці стали зоною нищівних боїв та мародерства з боку російських загарбників. Люди перестали ділити дні на вихідні та робочі, їх стали нумерувати від дати повномасштабного вторгнення росіян в Україну. Один з героїв фільму – Роман Ратушний, 9 червня він загине, а у вересні на честь захисника назвуть вулицю в Києві.

«В УКРАЇНІ», реж. Томаш Вольський, Пйотр Павлусь

Серед стрічок, які конкретно і нетрадиційно звертаються до теми війни, нова картина «В Україні», яка показує насамперед наслідки війни, а не саму війну, зведену до воєнних дій.

«ЖИВІ», реж. Сергій Буковський

Гучний та монументальний документальний фільм Сергія Буковського «Живі» розповідає про Голодомор в Україні. Ця трагедія була частиною великої світової драми, яка розпочалася у 1930-х роках: Велика депресія у США, Гітлер у Німеччині, війна Сталіна проти селянства... Остання позбавила людей приватної власності і не залишила їм вибору. Ситуація в СРСР також ускладнювалася політикою уряду, спрямованою проти будь-якого руху національної ідентичності по всій країні, особливо в Україні.

ЗУСТРІЧІ З МИТЦЯМИ

Після показів фільмів відбудуться зустрічі з авторами фільмів. Планується запросити близько 40 гостей з України та Польщі.

Цього року втретє відбудеться **КОНКУРС НА НАЙКРАЩИЙ КОРОТКОМЕТРАЖНИЙ ФІЛЬМ**. Це чудова можливість представити молодих незалежних режисерів, які пов'язані з польським та українським кінематографом. У конкурсі беруть участь короткометражні ігрові, документальні або анімаційні фільми тривалістю не більше 35 хвилин, створені у 2021-2023 роках, українського, польського та іноземного виробництва (виробництва, пов'язаного з Україною, наприклад, темою, місцем зйомок або участю українських акторок, акторів та/або творців). З поданих заявок відібрано двадцять фільмів, які оцінюватиме професійне та громадське журі. У конкурсі візьмуть участь фільми з України, Польщі, а також інших країн.

СУПУТНІ ПОДІЇ

Супутні заходи включатимуть зустрічі з митцями, дебати, виставки, воркшопи тощо.

ДЕБАТИ

- **РОБОТА НА ФРОНТІ ТА В УМОВАХ ВІЙНИ** – зустріч з журналістами та режисерами, які працюють в Україні в умовах війни.
- **ЖІНКИ КІНО** – зустріч з жінками-кінематографістками з Польщі та України, присвячена ситуації в українській кіноіндустрії та можливостям співпраці з польськими режисер(к)ами і отримання фінансування для кінопроектів.
- **ЗРОЗУМІТИ УКРАЇНУ ЧЕРЕЗ ЛІТЕРАТУРУ** – зустріч на тему польсько-української літератури.
- **ВІЙНА З ПОГЛЯДУ ДИТИНИ** – як діти сприймають навколишню дійсність і як намагаються пояснити її собі.

ВИСТАВКИ

- ✓ Виставка фотографій польського художника Себастьяна Плочарського про становище людей на Донбасі.
- ✓ Виставка робіт української художниці та ілюстраторки Аліни Потемської (авторки фестивального плакату).

МАЙСТЕРНІ

- **ЗУСТРІЧІ З МАЙСТРАМИ** – майстер-класи з відомими українськими режисерами та режисерками, лауреатами міжнародних кінофестивалей.
- **МАЙСТЕР-КЛАСИ З ВИГОТОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ВИТИНАНОК** (від українського слова «витинати», тобто «вирізувати» – вид народного декоративного мистецтва).
- **ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ВОРКШОПИ** – воркшопи для старшокласників, поєднані з показом українського короткометражного фільму «Юля». Під час воркшопу будуть проаналізовані основні теми та побудова фільму, а також розглянуті питання міграції.

UIFF ДЛЯ ДІТЕЙ – ігри з аніматорами та кінопокази для наймолодших глядачів.

Під час фестивалю відбудеться глядацьке голосування. Саме глядачі оберуть **НАЙКРАЩИЙ ФІЛЬМ ФЕСТИВАЛЮ**.

Більше інформації на сайті ukrainaff.com

Дорогому отцю Ігорю Гарасимові

з нагоди 35-ліття священничих свячень складаємо найщиріші вітання.

Дякуємо Вам, Отче, за молитву, жертвну працю та віддане служіння Богові, нашій Церкві та українському народові.

Нехай Всевишній Господь Бог щедро благословить Вас у щоденному житті, обдарує Вас кріпким здоров'ям, миром, витривалістю і численними ласками у монашому і священничому служінні.

Нехай віра, надія і любов наповнюють Ваше серце, а Пречиста Богородиця окриває Вас своїм омофором.

Вірні парафії Кентшина

Українське історичне товариство в Польщі запрошує на IV Міжнародну наукову конференцію «Українці та їхні сусіди протягом віків: політика, економіка, релігія, культура і щоденне життя»

Перемишль, український Народний дім, 16 вересня 2023 р.

Конференція відбувається під патронатом почесного консула України в Перемишлі **Олександра Бачика**.

На конференції будуть представлені біля 60 доповідей дослідників в п'ятьох секціях. Науковці обговорять відносини українців з: поляками, росіянами, чехами, словаками, євреями, німцями, румунами, молдованами, угорцями. Окремі секції будуть присвячені різним аспектам акції «Вісла» та сучасній російсько-українській війні, а також міжкультурним відносинам. Повна програма на сторінці uitp.org.pl.

В суботу, 16 вересня, о 17:00 в українському Народному домі в театральному залі відбудеться нагородження заслужених осіб у справі збереження української історичної пам'яті медаллю Українського історичного товариства у Польщі «Сторож Пам'яті» та презентація найновіших усталень числа українських жертв польсько-українського протистояння 1939-1947 рр. на території сучасної Польщі, які представить **проф. Ігор Галагіда**.

Багата програма, кожний знайде щось для себе. Вхід вільний.

Оргкомітет конференції

З великим жалем сприйняли ми вістку,
що 9 серпня 2023 року в Ольштині
на 91-му році життя помер
уродженець села Улюч

бл.п. Степан Чебеняк

Вічна Йому пам'ять!

Дружина Софія,
сини Ярек, Дарек, Стефан
і внучка Оля

Парафія Стрітання Господнього Української греко-католицької церкви міста Лодзь звертається до всіх небайдужих людей з проханням про допомогу в купівлі готового будинку, який планується використати як парафіяльний храм.

Збірку на закупівлю будинку благословив перемисько-варшавський митрополит УГКЦ Євген Попович.

Від усього серця дякуємо за будь-яку надану допомогу.

Пожертви просимо надсилати на подані банківські рахунки SANTANDER BANK POLSKA S.A.

PARAFIA GRECKOKATOLICKA P.W. OFIAROWANIA PAŃSKIEGO W ŁODZI

PLN 08 1090 2590 0000 0001 5263 3815

USD 12 1090 2590 0000 0001 5006 6832

EURO 58 1090 2590 0000 0001 5263 3788

Наше Слово

Adres: Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **biuro redakcji** – tel./fax 22 677-88-10, +48 510-162-854, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny:** zastępca redaktora naczelnego – Paweł Łoza, sekretarz – Tetiana Daniuczenko, redaktorzy – Igor Szczurba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemysł), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **biuro redakcji** – Katarzyna Stepan. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniński (Gładyszów). **Wydawca:** Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: <http://ukraincy.org.pl> **Fotokład:** Redakcja „Nasze Słowo” **Druk:** Drukarnia „Efekt”. Nakład 2100 egz. Pismo dofinansowane ze środków budżetu państwa Związku Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.

Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,

Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa” wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo” dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPIK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.: Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH” pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7⁰⁰ – 17⁰⁰.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Statki wyrażają точку zoru autorów i nie mogą być utożsamiane z oficjalną pozycją Ministra wewnętrznych spraw i administracji.

UKRAÏNA!

8. FESTIWAL

FILMOWY

